

Referat fra andre gangs oppstartsmøte for dialogforum landbruk/reindrift
Fredag 15. januar 2021
Sted: Teams (digitalt)

Møtende representanter:

- Nordland Reindriftsamer (NRS)
  - o Jon-Anders Kuhmunen (leder av NRS og reindriftsutøver i Saltfjellet rbd.)
  - o Tom Lifjell (styremedlem i NRS og reindriftsutøver i Ildgruben rbd.)

- Nordland Bondelag (NB)
  - o Trond Nordås Bjørkås (fylkesleder)
  - o Geir Jostein Sandmo (organisasjonssjef)

- Nordland Bonde- og Småbrukarlag (NBS)
  - o Astrid Tove Olsen (leder)
  - o Terje Nystabakk
  - o Johan Rødås (vara) –

- Statsforvalteren i Nordland (SF)
  - o John Kosmo (landbruks- og reindriftdirektør)
  - o Stein Tage Domaas (underdirektør – seksjon for reindrift og areal)
  - o Magnus Stien (juridisk rådgiver – seksjon for reindrift og areal)

- Kommunesektorens organisasjon (KS)
  - o Steinar Nordheim Storelv

Punkt 1: Velkommen. Innledning fra SF

John (SF) ønsker velkommen til andre gangs oppstartsmøte for dialogforum mellom representanter fra landbruks- og reindriftnæringsnæringen. Møtet avholdes også denne gang digitalt via Teams på grunn av situasjonen knyttet til koronaviruset.

Presentasjon av representantene.

Jon-Anders (NRS): Leder av Nordland Reindriftsamer. Reindriftsutøver i Saltfjellet reinbeitedistrikt til daglig.

Tom (NRS): Reindriftsutøver i Ildgruben reinbeitedistrikt, arbeider stort sett øst for Mo i Rana. Sitter i styret i lokallaget og ~~NRS~~ **NRL**

Astrid (NBS): Leder i NBS. Tidligere melkeprodusent, nå bygdeutvikler/entreprenør. Arbeider med ny bedrift.

Terje (NBS): Bor i Sørfold. Drevet med sauenæring i 40 år. Nå arbeidende pensjonist.

Johan (NBS): Bor i Fauske og driver med sauenæring.

Trond (NB): Fylkesleder i NB. Bor i Vefsn. Arbeider med oppføring av storfe til slakt.

Geir Jostein (NB): Bor i Bodø og har ansvaret for NB-kontoret i Bodø.

Steinar (KS): Jobbet i KS i 27 år. Bor i Troms. Bor på gård, møter stadig på rein. Fartstid fra NB, herunder grunneierinteresser ifht. laks. Tidligere jobbet med rovdyrproblematikk. Lang og variert yrkesbakgrunn.

Stein Tage (SF): Underdirektør på seksjon for areal og reindrift. Jobber mye med reindrifftsforvaltning.

John (SF): Landbruks- og reindriftdirektør.

Representantene drøftet innledningsvis hvorvidt vi bør tenke litt større om dette forumet enn bare beitekonflikter og referatets utforming. Enighet om at man skal kunne løfte opp mange tema man kan problematisere og samarbeide om. *Viktig å tenke på at vi ikke er et vedtaksorgan, men et rådgivende organ.* Når det gjelder referatet, vil SF i større grad forsøke å korte ned referatet og unngå rene sitater fra hva representantene har sagt. SF vil i større grad *forsøke å beskrive hva som ble tatt opp samt konklusjonen vedrørende det.*

Punkt 2: Formell godkjenning av mandatet

Diskusjon om forumets navn

Representantene drøftet innledningsvis hva som skal være navnet på forumet. Etter en kort debatt landet vi på «**Forum for beitebruk i Nordland**».

Næringene kan ha sammenfallende interesser hva gjelder beitebruk. Ordet «beite» inneholder mange temaer. Det er også viktig å erindre at beitebruk blir stadig viktigere med tanke på økt press på beitearealene fra motstridende interesser.

Representantene drøftet hvorvidt «beitebruk» kan tolkes for snevert med tanke på forumets arbeidsområde. Samlet sett landet vi likevel på dette begrepet, fordi beitebruk rommer svært mange tema og gode beitearealer er sammenfallende for næringenes interesser.

Diskusjon om forslag til mandat

1. Representantene slutter seg til at KS inkluderes og at navnet «Fylkesmannen» endres til «Statsforvalteren».
2. «Kommunene, representert ved KS?» endres til «Kommunenes Sentralforbund (KS)»
3. Tilføyelse i siste setning i andre avsnitt:
«Formålet med dette forumet er å etablere en åpen og overordnet dialog hvor representanter fra reindriftnæringa, landbruket, kommunene og Statsforvalteren i Nordland i fellesskap kan drøfte felles utfordringer og foreslå løsninger som kan

*forebygge, dempe og eventuelt løse konflikter mellom næringene **eller beitenæringene og andre aktører.**»*

4. Tilføyelse i tredje siste avsnitt:

«Dialogforumet sine medlemmer vil også sammen, eller hver for seg, prøve å ha en påvirkningskraft både nedover og oppover i systemene. Forumets medlemmer skal i særlig grad formidle det som kommer frem videre til sine organisasjoner og medlemmer av disse. Det enkelte medlem har et ansvar for å løfte opp spørsmål til forumet.»

Representantene var enstemmige i at mandatet bør ha en målformulering øverst. Referenten kan ikke erindre at representantene nærmere beskrev en slik målformulering.

Punkt 3: Informasjon fra de enkelte parter om hva som har skjedd/skjer

NRS innledet med å rapportere om status for reindriftsutøvernes beitesituasjon i Nordland. NRS har ikke fullstendig oversikt over hvordan det er for alle distriktene for tiden, men kunne rapportere om at Saltfjellet reinbeitedistrikt opplever gode beiteforhold i østvendte vinterbeiteområder. Det resulterer i at de ikke har flyttet ut til kystområdene i år. Det kan også være tilfelle for andre reinbeitedistrikter.

NRS opplyste ellers om at rowiltsproblematikken er vanvittig stor i områdene østover. De finner kadaver daglig som skyldes jerv, gaupe og ørn. Ørn er på oppsving for tiden.

Statsforvalteren kommenterte at de er i dialog med Landbruks- og matdepartementet om situasjonen knyttet til rowilt. LMD må være klare over hva som er situasjonen. SF har ikke til hensikt å gi seg og vil forsøke å holde trykket oppe mot sentrale myndigheter.

NRS opplyste videre om status i distriktet. Enkelte distrikt/reindriftsutøvere har flyttet ut til rein til kystområdene på Helgeland (Hestmannen/Strandtindene, Nesna kommune). Røssåga/Toven også. Spesielt i år med langvarig østavind og tørket opp mye av arealene. Redd for å flytte ut direkte ut på øyer på grunn av langvarig frost og dermed for fare for utilstrekkelig vanntilførsel.

Vefsn/Grane/Jillen-Njaarke venter med å flytte ut til vinterbeite. Ikke helt bestemt seg hvor de skal hen. Regner med at de flytter ut at de drar til Velfjord-området eller Hundåla-området.

Voengelh-Njaarke har flyttet til Nærøy og Bindalen og grenseområdene til Trøndelag.

Innlandsdistriktene, Byrkije, flytter til Sverige og er vel kommet seg delvis dit. NRS informerer forumet om at reindriftsforhandlingene har startet. Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) har levert sine krav.

NBS opplyste om å ha fått tilsendt brevet fra NRL som gjelder varsko om rovviltproblematikken i Nordland – brevet var fra alle distriktslederene i Nordland. NBS har jobbet med det politisk i Nordland og kontaktet folk i nettverket – både sentrale og lokale politikere. Dette må gjøres noe med. Det handler om hensynet til beiteressursene som er felles for landbruks- og reindriftsnæringen. Gjensidig avhengig av å unngå denne rovviltproblematikken. Politikerne må se og forstå den kritiske situasjonen.

Rødås har mistet svært mange sau til rovvilt dette året og kan derfor skrive under på at også landbruksinteressene opplever problemer med ynglinger.

NB opplyste at det er mye som skjer – rovdyrproblematikk er en vedvarende kamp som følges opp også fra NB. Kan opplyse om at det har vært lite konflikter mellom landbruks- og reindriftsnæringene denne høsten/vinteren. Værforholdene har vært gunstige, fordi tele i marka sørger for innmarka i langt mindre grad tar skade fra eventuell rein.

NB understreker at flytteprosessen som bare gir forbigående problemer skal aksepteres. De gir beskjed til sine medlemmer om at dette må aksepteres.

NB har vært til stede i rovviltnemnda i det siste møtet og kan opplyse om at det er gledelig at gaupe- og jervekvoten er utvidet. Jevnt over fornøyd med utviklingen av uttaket på jerv og håper at kvoten blir fylt opp i løpet av jaktseasonen.

SF opplyste om at det har vært stille på telefonene vedrørende rein på innmark. Det gir et uttrykk for situasjonen; det har vært en gunstig høst i forbindelse med rein på innmark. Generelt mindre problemer enn vanlig hittil denne sesongen.

Når det gjelder tapssituasjonen (rovvilt) er SF klar over at den er utfordrende for sauene næringen, men den er kritisk for reindriftsnæringen. Mange distrikt i Nordland som nesten ikke har slakt. Tapssituasjonen som SF har – og har hatt – er svært utfordrende og veldig bekymringsfull. SF forsøker å være med på mange arenaer og gi informasjon og kunnskap til beslutningstakere.

Ny rapport fra SSB: 93 % av reindriftsarealer ligger nærmere enn 5 km fra menneskelige tiltak. Tapssituasjonen er klart størst knyttet til rovvilt. Problemet har likevel noen tilleggsdimensjoner gjennom menneskelig aktivitet nært reindriftsarealer som kan skape problemer. Skal ikke mistes av øye selv om fokuset i stor grad er rettet mot rovviltutfordringene.

SF har hatt kraftig fokus på utfordringene knyttet til kryssing av riksgrensene i forbindelse med flytting av rein (koronaviruset). Kan ellers opplyse om at reintelling i Jillen-Njaarke rbd. ble avlyst på grunn av coronaviruset.

Avslutningvis opplyste SF om at de har hatt to møter i de lokale dialoggruppene, der det kom mange positive innspill til konfliktforebyggende tiltak. Et interessant spørsmål ble

reist i Ballangen/Narvik-gruppen, som var hvorvidt tilskudd til konfliktforebyggende tiltak bør moderniseres – for eksempel tilskudd til andre ting enn fysiske gjerder.

KS stilte spørsmål ved om representantene har spesielt stor kontakt med enkelte kommuner.

Representantene fra NRS og SF opplyste om at de generelt har god kontakt med kommunene.

Det var ingen enkelt kommune som i særlig grad ble nevnt. Representantene kan undersøke dette og eventuelt komme tilbake til KS sitt spørsmål.

Punkt 4: Diskusjon. Forventninger til forumet fra deltakerne

NB ønsker at landbruksnæringen er klar over planene til reindriftsnæringen i forbindelse med flytting. Det skaper en viss forutberegnelighet for landbruksnæringen, selv om planer skulle endres underveis. Ønsker informasjon/oversikt over flytting så tidlig som mulig til berørte landbruksområder. NB antar mange savner denne type informasjonen i forkant

SF tar opp disse problemene i de lokale dialoggruppene. I enkelte tilfeller fungerer varslings, men i andre tilfeller ikke. Dette skaper irritasjon og kan være tilløp til konflikter. Vårt budskap er at distriktene – i den grad det er mulig – varsler kommunene, som varsler videre.

NRS skjønner at det kan være uforutsigbarhet om reindriftens beitebruk fra år til år. NRS opplever at de blir møtt med et «sukk» i kommunen når de informerer om flytting, noe som kan bidra til at man unngår å varsle fordi man ikke føler forståelse i kommunene. Her kreves det holdningsendring i kommunal sektor.

SF ønsker beskjed hvis reindriftsnæringen opplever manglende forståelse i kommunene, jf. ovenstående avsnitt. Disse problemene ønsker SF å ta opp – blant annet – i de lokale dialoggruppene. SF ønsker å bidra med reindriftskompetanse i kommunene. NB ønsker beskjed hvis det er gjerder som ikke blir tatt ned om vinteren. 2.

NB stilte spørsmål ved om klimaendringene kan bidra til mer eller mindre konflikter mellom næringene? Er gjeldende regelverk innrettet med tanke på klimaendringene? Kan måten reindrifta er innrettet bidra til større konflikter enn tidligere?

NRS ser at klimaendringer er utfordrende, spesielt Rørosvidda og Finnmarksvidda der beitekrise kan oppstå oftere ved temperatursvingninger. Når det gjelder Nordland, så er kanskje den største utfordringen mer nedbør og mildere vintre i forbindelse med rein på innmark. Hva kan bli et scenario i fremtiden vedrørende bruk av arealer på kysten med tanke på mildere vintre? For reinen sin del er det ikke et problem, problemet er at reinen kan komme inn på innmark.

Videre sier NRS at reindriften alltid er i endring. Klimaendringene gjør neppe at konfliktområdet blir mindre. Rovvilt på østvendte områder fører til at kystområdene er attraktive for reindrifta. Må få på plass en reinbeitekonvensjon. Kystområdene blir viktigere for reindriften i fremtiden som vinterbeiter, grunnet bedre tilgang på beite.

SF sier at statsråd etter statsråd har forsøkt å få på plass en reinbeitekonvensjon, men at svenske myndigheter er steile. NRS stiller spørsmål ved om SF bør få på plass løsninger som avhjelper at enkelte distrikt ikke kan benytte reinbeitekonvensjonen – f.eks. ved å bidra til at beiteareal mot kysten gjøres tilgjengelig for reindrifta.

SF opplyser om oppdraget de har fått knyttet til grenseoverskridende reindrift: Følge tettere opp svenskenes tidsbegrensning i Norge. Bidra til at det blir inngått privatrettslige avtaler mellom norsk-svensk reindrift.

NRS påstår at konfliktnivået har endret seg mellom landbruks- og reindriftsnæringen. Vil i dag påstå at reindriftsutøverne har bedre kontroll på flokken og mer ressurser til det enn tidligere. At man kanskje ikke bor rundt reinflokkene slik som før, har nok mye å gjøre med samfunnsutviklingen å gjøre.

NRS oppfordrer NB til å henvise gårdbrukere til ha kontakt med reindriften og vice versa.

3. NB nevnte beitekonfliktene som har vært på Reipå – samt klagesaken i LMD – som er en føljetong av vedtaket om tvangsmulkt fattet av SF. Åpent spørsmål: Hvordan kan regelverket være effektivt hvis det overprøves av overordnet instans og derved blir en evig kamp i forvaltningen?

SF nevnte at LMD har opphevet Reindriftsstyrets vedtak fordi det var mangelfullt begrunnet. SF ønsker å understreke at de ønsker landbruks- så vel som reindriftsnæringen vel. En utfordring ved SF er at man både er førstelinjetjeneste for reindrifta, men også håndhever av regelverket overfor reindrifta. Dette skaper en dobbeltrolle og SF kan derfor komme i «skvis». SF understreker at hver sak vurderes konkret. Ønsker å løse konflikter og problemer gjennom dialog som første prioritet, dvs. uten å bruke pålegg og tvangstiltak.

NBS ønsker litt mer bakgrunnsinformasjon til neste møte, f.eks. referater fra lokale dialoggrupper som kan gjøres til gjenstand for overordnet diskusjon til neste gang.

KS ønsker at disse referatene sendes ut så raskt som mulig.

SF stiller spørsmål ved om næringene bør være litt mer «på» når det gjelder konfliktforebyggende tiltak.

Punkt 5: Tidspunkt for neste møte

Alle representantene antyder – per 15. januar 2021 – at møtet bør legges til i slutten av mai, herunder dagen før det planlagte reindriftsseminaret.

Dato for årets tredje møte – høstmøtet – avklares på neste møte.

Punkt 6: Eventuelt

SF har fått en henvendelse fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) v/ Svein Morten Eilertsen om ønske om å delta i dette forumet. SF er litt skeptisk til å involvere for mange faste deltakere i forumet. Et enkeltmøte der NIBIO er invitert kan imidlertid være hensiktsmessig, for eksempel til neste møte. Det kan være hensiktsmessig at NIBIO bidrar til å gi kompetanse om tema som er relevante for forumet.

KS kommer til å ta kontakt med kommunene om problemstillinger vedrørende dialogforumets arbeidsområde som er aktuelle i kommunene og orientere om deltakelse fra KS i forumet. Skal SF forsøke å formidle at det er knesatt et regionalt dialogforum mellom landbruks- og reindriftsnæringen, for eksempel på nettsidene?

SF kan opprette en Teams-gruppe for forumet, der referat mv. kan ligge. SF sender selvfølgelig ut slike dokumenter pr. e-post også.

Endring i e-postlisten: Tom Lifjells e-post oppdateres fra tom@lifjellbovre.no til: tom.lifjell@nrlnbr.n